

SSLC EXAMINATION, MARCH - 2023**SANSKRIT**

First Language - (Academic & Oriental) Paper I

Time : 1½ Hours

Total Score : 40

निर्देशाः -

- 15 निमेषाः समाश्वासकालः कालोऽयं प्रश्नानां वाचनाय उत्तराणाम् आसूत्रणाय च उपयोक्तव्यः ।
- प्रश्नान् प्रश्ननिर्देशान् च सम्यक् अवगम्य एव उत्तराणि लेखनीयानि ।
- उत्तरलेखने मूल्याङ्काः कालः च परिगणनीयाः ।
- विवर्तनप्रश्नात् ऋते सर्वेषां प्रश्नानाम् उत्तरलेखने देवनागरीलिपिः उपयोक्तव्या ।

Score

i. चतुर्णां समुचितमुत्तरं कोष्ठकात् चित्वा लिखत ।

4x1=4

(क) अभिज्ञानशाकुन्तलनाटके नायकः कः ?

(नलः, चारुदत्तः, नचिकेताः, दुष्यन्तः)

(ख) कदली कस्मिन् विभागे अन्तर्भवति ?

(वीरुत्, ओषधिः, वृक्षः, वनस्पतिः)

(ग) वासवः इत्यस्य समानपदं किम् ?

(वरुणः, अग्निः, इन्द्रः, वायुः)

(घ) माघम् इत्यपरनाम्ना प्रसिद्धं काव्यं किम् ?

(नैषधम्, मेघदूतम्, शिशुपालवधम्, रघुवंशम्)

(ङ) किं गणे न अन्तर्भवति ?

(मालविकाग्निमित्रम्, अभिज्ञानशाकुन्तलम्, कुमारसम्भवम्, विक्रमोर्वशीयम्)

(च) लाभानां श्रेष्ठं किम् ?

(आरोग्यम्, धनम्, दाक्ष्यम्, श्रुतम्)

2. यथोचितं पट्टिकां पूरयत ।

कृतिः	कर्ता	विभागः
रघुवंशम्	_____	महाकाव्यम्
_____	सुरपालः	शास्त्रग्रन्थः
अभिज्ञानशाकुन्तलम्	कालिदासः	
_____	महात्मागान्धी	आत्मकथा

3. उदाहरणानुसारं विग्रहवाक्यं लिखत ।

1x1=1

उदा - सादरम् - आदरेण सह वर्तते इति

सानन्दम् - _____ ।

4. अधोदत्तवाक्यात् संबोधनपदं चित्वा लिखत ।

1x1=1

वत्से ! त्वमितः पतिगृहं प्राप्य गुरुन् शुश्रूषस्व ।

5. उदाहरणानुसारं पदच्छेदं लिखत ।

1x1=1

उदा - सत्येनैव - सत्येन + एव

अन्धेनैव - _____ + _____ ।

- 6-10 चतुर्णाम् उत्तराणि लिखत ।

4x2=8

6. अधोदत्तं वाक्यं पठित्वा शतृशानजन्तौ विविच्य लिखत ।

सर्वज्ञपीठे विराजमानः शङ्करः आसेतुहिमाचलम् अटन् अद्वैतदर्शनं प्राचारयत् ।

शत्रन्तम् _____

शानजन्तम् _____

7. सूचनानुसारं गद्यक्रमं लिखत ।

शनैरर्थः शनैः पन्था

शनैः पर्वतमारुहेत् ।

शनैर्विद्या च धर्मश्च

व्यायामश्च शनैः शनैः ॥

सूचनाः - अर्थः शनैः पन्था --- --- आरुहेत् । विद्या --- --- व्यायामः च ।

8. उदाहरणानुसारं पट्टिकां पूरयत ।

लट्	लोट्	विधिलिङ्
पठति	<u>पाठति</u>	पठेत्
भवति	<u>भवतु</u>	<u>भवेत्</u>

9. यद्यपि-तथापि उपयुज्य वाक्यं योजयत ।

उदा - मालिनी पाठं सुष्ठु अपठत् । पूर्णम् अङ्कं न अलभत ।

यद्यपि मालिनी पाठं सुष्ठु अपठत् तथापि पूर्णम् अङ्कं न अलभत ।

आकाशे श्याममेघाः सन्ति । वृष्टिः नास्ति ।

10. अधोदत्तं वाक्यं पठित्वा क्त्वान्त-तुमुन्नन्तपदे चित्वा लिखत ।

गान्धर्वविवाहवार्तां श्रुत्वा कण्वः शकुन्तलां पतिगृहं प्रेषयितुं निरचिनोत् ।

क्त्वान्तम् _____

तुमुन्नन्तम् _____

11-13 प्रश्नेभ्यः द्वयोः उत्तरे लिखत ।

2x4=8

11. श्लोकं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत ।

यदा पुनः प्रार्थयसे तथा गृहं

प्रविश्य बद्ध्वा च कवाटमेककः ।

कुरु स्वतातं प्रति याचनां रहः

पिता फलं दास्यति गुप्तदर्शकः ॥

(क) कः फलं दास्यति ?

(ख) श्लोकात् ल्यबन्तम् अव्ययं चित्वा लिखत ।

(ग) श्लोके भवनम् इत्यर्थे प्रयुक्तं पदं किम् ?

(घ) श्लोकात् एकं क्रियापदं चित्वा लिखत ।

12. संभाषणांशान् पूरयत ।

- आचार्या - नमस्ते अरविन्द, अद्य कः विशेषः ?
 अरविन्दः - नमस्ते आचार्ये, अद्य मम _____ ।
 आचार्या - उत्तमं, जन्मदिनशुभाशयाः । अद्य गृहे _____ अस्ति किम् ?
 अरविन्दः - आम्, माता विशिष्टभोजनं पचति ।
 आचार्या - श्वः _____ आनयतु ।
 अरविन्दः - निश्चयेन पायसम् आनयामि ।
 आचार्या - भवतु, जन्मदिनवेलायाम् इदं सम्मानं स्वीकरोतु । (पुस्तकं ददाति)
 अरविन्दः - _____ ।

13. खण्डिकां पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत ।

काव्यनाटकादिभिः साहित्यकृतिभिः सम्पन्ना भवति संस्कृतभाषा । संस्कृतसाहित्ये पञ्चमहाकाव्यानि प्रसिद्धानि खलु । दिलीपादारभ्य अग्निवर्णपर्यन्तानां रघूणामन्वय एव रघुवंशस्य प्रमेयः । उपमा कालिदासस्य भारवेरर्थगौरवम् - ---इति प्रथा प्रसिद्धा अस्ति । नवसर्गगते माघे नवशब्दो न विद्यते इति प्रथा शिशुपालवधस्य वैशिष्ट्यं प्रकटयति । नलस्य दमयन्त्याः च मिथः अनुरागं श्रीहर्षः स्वकाव्ये वर्णयति ।

- (क) पञ्च महाकाव्येषु अर्थगौरवेण प्रसिद्धं महाकाव्यं किम् ?
 (ख) रघुवंशमहाकाव्यस्य प्रमेयः कः ?
 (ग) माघस्य वैशिष्ट्यम् अधिकृत्य प्रचलिता प्रथा का ?
 (घ) नैषधीयचरितस्य कर्ता कः ?

14. प्रादेशिकभाषायां विवर्तयत ।

1x5=5

संस्कृतसाहित्ये भासस्य स्थानम् अद्वितीयमस्ति । सः प्रसिद्धः नाटककारः भवति । तेन त्रयोदश संस्कृतनाटकानि विरचितानि । तस्य नाटकानि ललितानि मनोरञ्जकानि च । स्वप्नवासवदत्तं, कर्णभारम् इत्यादीनि नाटकानि प्रसिद्धानि भवन्ति ।

15-17 प्रश्नेभ्यः द्वयोः उत्तरे लिखत ।

2x4=8

15. मधुमान् नो वनस्पतिः इति पाठम् आधारिकृत्य सस्यानां प्राधान्यमधिकृत्य एकां खण्डिकां लिखत ।

सूचनाः - नास्ति सस्यम् ----सस्यसंरक्षणम्----सुरपालः----दशपुत्रसमः----तुलसी निम्बः----
 भवननिर्माणम् ----वृक्षाः रोपणीयाः----चतुर्धा विभक्ताः ।

16. सूचनानुसारं जीवनचरितं लिखत।

नाम	-	शूरनाट् कुञ्जन् पिल्लै।
जन्म	-	1911, शूरनाट्, कोल्लम्।
पितरौ	-	पाथिप्पाट् नीलकण्ठपिल्लै, कार्त्यायनी पिल्लै
कर्म	-	इतिहासकारः, अध्यापकः, कविः
प्रशस्तिः	-	सर्वविज्ञानकोशसंस्थायाः शोधकः, बहुभाषापण्डितः, साहित्यनिपुणः इति बहुमतिः।
पुरस्काराः	-	प्रथमः एषुत्तच्छन् पुरस्कारः, 1992 वल्लत्तोल् पुरस्कारः, 1984 पद्मश्री, 1976 केरलसाहित्य अकादमी फेलोशिप्।
मृत्युः	-	मार्च 8, 1995

17. सूचनानुसारं येशुदेवस्य गिरिप्रभाषणम् अधिकृत्य एकां खण्डिकां लिखत।

सूचना -

पि.सि. देवस्या - क्रिस्तुभागवतम् - गिरिप्रभाषणम्-----धर्माचरणं-----आत्मनिर्वृत्यर्थ - दक्षिणहस्तदत्ता भिक्षा
- कपटभक्ता-----नाकपिता।

- o O o -